

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: אהבת ישראל

פרשת
אמור

מבית
שבט טיש

משבה

מאמר פתיחה

מדגיש מהות המדה

מצות אהבת ישראל היא מצות עשה מן התורה, שנאמר "ואהבת לרעך כמוך אני ה'", ודרש רבי עקיבא: "זה כלל גדול בתורה". וכאשר בא אליו אותו גר ובקש ללמד את כל התורה פלה על רגל אחת, אמר לו רבי עקיבא "מה שעליך שנוא, לחברך לא תעשה. זו היא כל התורה, והשאר הוא פרוש לזה, לך ולמד זאת". על מצוה זו של אהבת ישראל, כתב הסבא מקלם, שאין שום מצוה גדומה לזה, שאפשר לזכות על-ידה בפאלפים ורבבות מצות בכל רגע ורגע. שכן על כל אחד מישראל יש מצות עשה בפני עצמה, אך לכן היצר הרע מתגבר על האדם מאד בזה, ומשתדל לאבד ממנו הון רב בכל רגע. שרש המצוה היא בכך שעם ישראל פלו הוא כגוף אחד, וכמו שכתב הרמ"ק שכל ישראל שארי בשר הם ונשמותיהם פלולות יחד. ולכן ראוי לכל אחד להיות חפץ בטובתו של חברו, ועינו טובה בטובת חברו, וכבודו יהיה חביב עליו כשלו, שהרי הוא ממש כגוף אחד עמו. וכפי שהמשילו חז"ל בפרושיהם על אחד שחנה בידו בשר, והספין חתכה בטעות את ידו. היעלה על דעתו להכות את ידו שחנתכה את ידו השנייה? כן אין לו לאדם מישראל לכעס על איש אחר, שהרי הוא פאיבר אחד כגוף אחד, וכלנו בני איש אחד נחנו. מצות אהבת ישראל היא לכל אחד מישראל, ואפלו בזמן שנגרעה פי אין הוא עושה רצונו של מקום. וכך היה מבאר הפעל-שם טוב את הפסוק: "ואהבת לרעך כמוך - אני ה'", פשם שאני ה' אוהב את עם ישראל בכל עת ובכל שעה, ותמיד הם נקראים בנים למקום, כך צריכים אתם לאהב כל אחד מישראל.

התקופה שבין פסח לעצרת, הם ימי ספירת העומר, שמוכרת גם בפרשת השבוע, פרשת אמור. הענין העקרי של ימי ספירת העומר, הוא אהבת ישראל, שכן בימים אלו אנו מתאבלים על פטירתם של תלמידי רבי עקיבא, שלא נהגו כבוד זה בזה. ובדאי מדבר על חסרון-מה בדרגה הגבוהה של אהבת ישראל, לאותם תלמידים קדושים ונעלים שאין לנו הבנה בהם, ולכן יש להוסיף ולהרבות בימים אלו יותר באהבת ישראל, שעליה אמר רבי עקיבא "ואהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה". בנוסף, מהיום ימי ספירת העומר הכנה ראוייה לקראת קבלת התורה בחג השבעות, שנחג בימים החמשים לספירת העומר, והרי על מתן תורה נאמר "ויחן שם ישראל נגד ההר", ודרשו חז"ל ויחן בלשון יחיד, כאיש אחד בלב אחד. וכן אמרו חז"ל בפדרש, "אמר הקב"ה, הואיל וישנאו ישראל את המחלקות ואהבו את השלום ונעשו חנייה אחת, הרי השעה שאתן להם את התורה". ומפני שאמרו חז"ל ש"דרך ארץ קדמה לתורה", יוצא אפוא שיומי ספירת העומר הם ימי ה'דרך ארץ', שבהם צריך לתקן את המעשים והנהגות כלפי האל, כהכנה רבתי לקראת קבלת התורה.

ספר פעם רבי אליהו רוט, נאמן ביתו של הצדיק רבי שלמה מאזיל, כי פעם התלנה לרבו בדרך ובשכונת 'מאה שערים', ולפתע עצרו הרבי ואמר: "דועים הרי דבריו של רבי עקיבא, שדרש על הפסוק ואהבת לרעך כמוך ואמר זה 'כלל גדול' בתורה. ואם זהו הכלל הגדול, מהו אפוא הכלל הקטן?" שתק התלמיד, בהמתינו לשמע את הסברו הקולע של רבו, ואמנם לאחר רגע נענה הרבי ואמר: "אמר לך מהו הכלל הקטן. מה שעליך שנוא לחברך לא תעשה, גם זה נכלל בדבריו של רבי עקיבא", והמשיך להסביר: "כאשר תשמע למשל, שסוחר אתגים פלוני הרויח סכום גדול בפסקור שלו, אזי הכלל הקטן הוא שעניך לא תהיה צרה בריוחיו, מפני שכל מה ששנוא עליך לא תעשה לחברך, ואף אתה לא רוצה שעינו של אחר תהיה צרה בה. ואילו הכלל הגדול הוא, שלא רק שלא תכאב על ריוחו של האל, אלא אף תשמח בהם ותרגיש כאלו הריוחים שלך הומו. זו המדה של ואהבת לרעך כמוך, כמו שאתה אוהב את עצמך ממש". וכשספר זאת רבי אליהו, סים ואמר: "יכול אני להעיד על רבי הגדול, שהוא רכש גם את הכלל הגדול..."

ברם, כאשר נעין מעט בענין פטירת תלמידי רבי עקיבא, עולה מאליה התמיהה. כיצד יתכן, שדוקא תלמידיו של רבי עקיבא, זה שהעמיד את הכלל הגדול בתורה של ואהבת לרעך כמוך, דוקא אלו לא נהגו כבוד זה בזה? ויש על-פך באורים שונים. ראשית, אם נדיק בדברי חז"ל, נראה את הלשון: "שנים עשר אלף זוגות היו לו לרבי עקיבא", ומדוע מדגישים שהיו "ב אלף זוגות, ולא עשרים וארבעה אלף? אלא שכל אחד מהתלמידים נהג כבוד בחברו שעמו למד, אבל לא באחרים, וזו היתה התביעה נגדם, שכן כל אדם מישראל מצוה לאהב את כל בניו אהוביו של הקב"ה, ולא רק את חבריו ואת ידידיו. ואלו אחרים פרשו, שמפנין שתורתו של רבי עקיבא היתה התורה שבפעל-פה, ודרך הלמוד של התורה שבפעל-פה היא על-ידי משא ומתן ומלחמתה של התורה, וכל אחד מחזיק בסברתו ומפריך את חברו, אזי כאשר אין הלומד מפיר בערך חברו, אין פאן אלא התנצחות בלבד, מחמת כן לא נהגו כבוד זה בזה. וכן אמרו, שכל התלמידים מסרו עצמם למען תורת רבם, ולא יכלו לסבל שמישהו מפרש את תורתו שלא לפי דעתם. ומתי הפסיקו התלמידים למוות? בל"ג בעומר שהוא יום הלולת רבי שמעון בר-יוחאי, שהיה מגדולי תלמידי רבי עקיבא, ומיחד היה במדת אהבת ישראל. ודוקא על-ידי מדתו הטובה הוא תקן את הענין של חבריו, וכדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק שיפטור את העולם פלו מן הדין, וה' יחיש את גאלתנו בקרוב.

משוליים ישראל ללבנה, מה הלבנה פעמים
מלאה ופעמים חסרה, כך ישראל, אולם תמיד
היא מאירה, אף כשאין רואים את אורה.

(רבי יעקב יוסף מפולנאה)

נמשל

למה הדבר דומה

חלחלה ובעתה אחזו את פטר, והוא חשב לפל מרב רעה. "מדוע מגרש אותי המלך?" שאל את עצמו, אך טרם הספיק להמשיך במחשבותיו, אחזו בו שני חילים חסונים, ובידיהם האיטנות גררוהו כאלו היה כבש עקוד, והשליכוהו מראש גרם מדרגות הארמון. חבול ומכה שכב פטר למרגלות הארמון, ולשוא הוגיע את מוחו להבין מדוע פה פעס עליו המלך. "הרי הוא בעצמו גרש אותי בגלל שהוא הכעיס אותי, ומדוע אפוא הוא כועס פאשר מספרים לו על מעשיו הנלוזים של בנו?" בשארית כוחותיו לקט פטר את עצמותיו וקם על רגליו הפושלות. כשהוא מודה אל ביתו פצוע וזבזב. הספור על פטר הטפס עשה לו כנפים, ובמהרה היה האיש למשל ולשנייה בקרב כל תושבי המדינה. כלם שחו אודות הכסיל שהוציא את דבתו הרעה של הנסיך באזני המלך, ולעגו לטפשותו של פטר שלא השכיל להבין כי המלך מחפש למצא סיגוריה על בנו, ולא את ההפך.

איש נוסף היה בארמון המלוכה, שאף הוא היה בנו של אחד משרי המלך, אולם הוא היה הפוכו הגמור של פטר. פקח היה וחכם, והוא הבין על נקלה את משגהו של פטר, ועמד על אהבתו הכמוסה של המלך לבנו אהובו. אף הוא עשה כמו פטר, ויצא למסע ארץ אל הנסיך הגולה, אך כשחזר היו זמירות אחרות בפיו. "אדוני המלך", אמר האיש הפקח אל המלך, "חוזר אני עתה מהעיר הרחוקה בה שוהה בנו אהובי, וראשית רוצה אני לבשר לך, כי הוא בריא ושלם ולא חסר לו דבר, אולם מאידך שרוי בנו בעצב על-כך שהוא הרחק מארמון המלוכה, והוא מתגעגע מאד לראות שוב את פניו ואור עיניו. הוא מתאבל יומם וליל על הגלות הארצה, ומתחרט בכל נפשו ומאודו על שהמרה את פי המלך, ושבו נחם בכל לבו עליהם. אין ספק בלבי, כי אם תשיב את בנו לביתך, ודאי ישוב לשמע בקולך ותוכל לשאב ממנו רב נחת". מרגע לרגע הלכו פניו של המלך והתבהרו יותר, עיניו אורו והשמחה שבה לשפן בלבו. "מהרו והעניקו לאיש זה מתנות רב", קרא המלך בגיל, "איש טוב מבישר טוב הוא, ועלי לכבדו ולקרו על השמחה העצומה שגרם לי". מיתר להוסיף, כי לאחר ימים ספורים, כבר שב הנסיך לבית אביו והשלום והשלחה שבו לשפן בארמון המלוכה לארץ ימים.

הנמשל

במשל נפלא זה, המובא בספר "קול יהודה" שנדפס בפרנקפורט לפני כמאה שנה, נמשלת האהבה העצומה שיש לאבינו שבשמים, מלפני של-עולם, לנו, בניו אהוביו. ועל-אף שאנו שרויים בגלות זה קרוב אלפים שנה ועדן לא נושענו בעונותינו הרבים, הרי שהקב"ה יושב ומאזין למי שמלמד זכות על ישראל, ולא מקטרג עליהם חלילה, שפן הקב"ה אוהב אותנו ורוצה בטובתנו, ואשרי הממליץ טוב על ישראל ועושה נחת רוח לאבינו שבשמים.

לא חכם גדול היה פטר, ואלו לא היה אביו יוהן אחד משרי המלוכה, ודאי לא היה אלא בעל מלאכה פשוט, אלא שבזכות אביו מצא גם פטר מהלכים בתוך חצר המלוכה. לשוא נסה פטר למצא חן בעיני באי בית המלוכה, שפן לא תאר ולא הדר לו, וכאשר היה פותח את פיו באמרי שפר, גלו כלם כי כסיל ובער הוא, ועליו אמר החכם מכל אדם: "גם אויל מחריש חכם יחשב אטם שפתי נבון", וכפי שמספר על רבי מנחם מנדל מקוצק, שפסיל אחד שאל אותו: "אם כאשר האויל מחריש אזי הוא נחשב לחכם, מדוע אפוא אין האויל מחריש באמת כדי שיחשבוהו לחכם?" ונענה בחריפות כגמולו: "מפני שבאמת הוא לא מחריש"...

והנה נפל דבר בבית המלוכה. בנו של המלך, הנסיך יורש העצר, המרה את פיו של המלך. המלך לא יכול היה לסלח לו על המעשה שעשה, והחליט להרחיק את הבן מהארמון. באישון ליל כבדו חילים כמושים את ידיו ואת רגליו של הנסיך, העלוהו בעל-פרחו על עגלה מהירה הרתומה לסוסים אבירים, והם יצאו לדרך הארצה אל עיר רחוקה מאד בקצה הממלכה. בית קטן עמד הכן לקראת בואו של הנסיך, הפקדה עליו שמירה הדוקה והוא נאלץ לשהות במקום המבדד, פנעש על אשר המרה את פי אביו המלך. עברו ימים ארוכים, ולבו של המלך יצא אל בנו אהובו שנמצא במרחקים. עדן חרה לו על התנהגותו הנפשעת של הבן, אולם למרות זאת הוא התמלא אליו בגעגועים עזים והשתוקק לשמע אודותיו. היה זה סוד גלוי בארמון, כי המלך מתעניין ודורש בשלומו של הבן, אולם עקב רחוק המקום, כמעט לא דרכה שום רגל אדם באותה עיר נדחת. "הזדמנות פז היא לפני", אמר פטר לעצמו, "כדי למצא חן בעיני המלך, על-ידי כך שאביא לו מידע על בנו הגולה". אמר ועשה. מבלי להביט על הדרך הארצה ועל הטרחה הגדולה, יצא פטר לדרך אל העיר הרחוקה, ולאחר חודשים מספר שב כשפלו אשר ושמחה. הוא מהר לבקש ראיון מידי עם המלך, וכאשר עמד לפניו, הודיע לו כי זה עתה שב מבקרו בזק אצל הנסיך המגרש, ובכדו מידע על שלומו והתנהגותו. עיניו של המלך אורו לשמע הדברים, והוא הפציר בפטר לספר לו את כל מה שראה ושמע. "אדוני המלך, בנו שמח מאד במקום מגוריו, והוא נראה בריא ושלם. בכלל לא נראה שהוא מתגעגע אליך ואל משפחת המלוכה, ואף לא נראים עליו שום סימני חרטה על מה שעשה. להפך, הוא ממשיך להשמיץ באזני כל השומעים את המלך, וממשיך גם בארץ גלותו במעשיו כנגד חקי המלוכה. הוא ממשיך להמרות את פי המלך בריש גלי, עושה ככל העולה על רוחו, וחיו מתנהלים ללא כל רסן". פניו של המלך נפלו לשמע הדברים, והוא התכנס בדומיה ובעצב. לפתע סמקו פניו, והוא שאג אל פטר שעמד לפניו במלא גאות: "יצא מכאן מיד! אל תבוא יותר לארמון המלוכה, והפסק לספר לי דברים רעים על בני אהובי!"

מרגל

הלכות והליכות

• אין הכוונה במוצות ואהבת לרעה כמוה שיהיה את חברו על חשבון עצמו, שהרי דרש רבי עקיבא שחיי עצמו קודמים לחיי חברו, אלא צוה התורה שיהיה את חברו בכל ענין כשם שהוא אוהב את עצמו בכל הטוב. וכשם שטבע האדם שהוא רוצה שיהיה לו לעצמו עשר וכבוד, ולא מקנא בעצמו אם יש לו זאת ואין עינו צרה בעצמו, כך צריך לאהב את חברו ולהשתוק שיהיה לחברו את כל הטוב שבעולם, ולא תהיה לו צרות עין במה שיש לחברו. ויש פעמים שהאדם אוהב את חברו ורוצה בטובתו, אלא שהוא רצה גם שלעצמו יהיה יותר מאשר לחברו, ושהחברו לעולם לא יגיע להיות דומה לו. אין זו דרך התורה, אלא צריך להסיר את הקנאה מחברו, ולרצות שיהיה לחברו רבוי של טובה כמו שמאחל לעצמו. (הרמב"ם)

• גם במקרים בהם האדם זכאי על פי דין, יש לו להתנהג לפני משורת הדין, וכן דרשו חז"ל מהפסוק: "ואת הפעשה אשר יעשון", זה הדין ולפנים משורת הדין. ולא תרבה ירושלים, אלא על שדנו בה דין תורה ולא נכנסו לפני משורת הדין. (מסכת בבא מציעא)

• איך יכול אדם להגיע לקיים כל התורה בלה? והרי יש מצות רבות שאין ביכלת האדם לקיימן, כגון מצות של כהנים ולויים, או מצות שאינן נוהגות בזמן הזה? יכול לקיים זאת על ידי אהבת ישראל, שאז נעשה חלק מעם ישראל, והם כמו שתפים שמתחלקים ברוחנים, ונמצא מקיים את כל התורה על ידי אהבת חברים. (פתשגן הכתב)

• הסוטר לועז של ישראל, כאלו סוטר לועז של שכניה, שנאמר "מוקש אדם ילע קדש". (מסכת סנהדרין)

• אם אדם חש בלבו שחסר לו ההרגש של ההשתתפות בצער האילת, העצה לזה היא ההשתדלות להיטיבו ולהצילו מצער, והמעשה פועל על הלב, וכן יתפיל על צרת זולתו אף שאין הדברים יוצאים באמת מלבו, ואף אם המצטער הוא אדם פשוט והמוני. (אגרות החזון אי"ש)

• מי שמבקש תקון להלבנת פני חברו, ראשית צריך לבקש את מחילתו של הנפגע, וצריך לתקן את עצמו. יוסיף בכבוד הבריות בכלל ובכבוד חברים בפרט, וכיין שהלבנת פני חברו קשורה במדת הכעס או הגאווה, גם בזה צריכים להתנהג בקצה האחרון ביותר. (אגרות קודש)

• אם חפץ אתה להדבק באהבת חבריך, הוי נושא ונותן בטובתו. (דרך ארץ זוטא)

• מוצה על כל אדם לאהב כל אחד ואחד מישראל בגופו, שנאמר "ואהבת לרעה כמוך". לפיכך צריך לספר בשבחו ולחוס על ממונו, פאשר הוא חס על ממונו עצמו ורוצה בכבוד עצמו. (הרמב"ם)

• נצטוינו לאהב כל אחד מישראל אהבת נפש, שנחמל על ישראל ועל ממונו כמו שאדם חומל על עצמו וממונו, שנאמר ואהבת לרעה כמוך. ואמרו חכמינו, מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך. ואמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה, שהרבה מצות שבתורה תליות בכך. שהאוהב חברו כנפשו, לא יגנב ממונו ולא יונהו במקומו ולא בדברים, ולא יסיג גבולו ולא יזיק לו בשום צד, וכן פנה מצות אחרות תליות בזה, ידוע הדבר לכל בן דעת. (ספר החנוך)

• שרש המצוה של אהבת ישראל ידוע, כי כמו שיעשה הוא בחברו, כן יעשה חברו בו, ובזה יהיה שלום בין הבריות. (שם)

• מצות עשה לגמול חסדים בגופו עם אדם מישראל, ואלו דברים שאין להם שעור והם בכלל ואהבת לרעה כמוך, וכל הדברים שאהבת רוצה שיעשו אותם לה אחרים, עשה אתה אותם לאחריך בתורה ובמצות. (הרמב"ם)

• מוצה לאהב את החבר, ובכלל זה אהבת השלום. (סמ"ק)

• אין הקב"ה אוהב אלא למי שאוהב את ישראל, וכל מה שהאדם מגדיל את אהבתו לישראל, כך מגדיל הקב"ה את אהבתו אליו. ודומים הם לאב שאינו אוהב שום אדם יותר ממי שהוא רואה שאוהב את בניו אהבה נאמנה. (מסילת ישרים)

• אם רואה חסרון אצל חברו, צריך לחפות עליו. ואם מישהו כועס על חברו, צריך לסלקו ממונו ולהפיש דעתו. וזה הפך מדת האנשים הרעים ששמחים במפלת חברם, מגלים את החסרונות שלהם, עושים את השגות שלהם לזדונות ובקו מעוררים מדנים ומחלוקות. ולא עוד, אלא שמתהללים בעצמם בכך שהצליחו לעשות חכמה וגבורה, ואלו דרך החכמה והגבורה האמתית היא להיות מהטובים, המקימים מצוה זאת פראוי. (החפץ חיים)

מההלל

מספורי חז"ל

שפאקמות אין אנה חייב לשלם להם, או למסות רחמנות ואהבת ישראל, עליה לתת להם את שכם ולהיטיב עמו. ועליה נאמר הקשור הפסוק 'וארחות צדיקים תשמור'". (מסכת בבא מציעא)

פעם אחת, בקש נשיא ישראל התנא רבן גמליאל [הגאון] מתלמידיו, לשלח שבועה חכמים שיבואו לעלית בית הדין שלו, כדי שיוכל לעבר עמו את השנה ולחשב את המולדות. למחרת, השכים רבן גמליאל קום, וכשעלה אל העליה, מצא שם להפתעתו שמונה חכמים. נענה רבן גמליאל וקרא: "מי הוא האיש שעלה לכאן ללא רשות ובלי הזמנה? שכן אני בקשתי משבועה חכמים שיבואו, והנה רואה אני פאן תשעה". נענה אחד החכמים ששמו היה שמואל הקטן על שם מדת הענוה שבו, והוא אמר בשפלקול: "אני הוא שעליתי שלא ברשות, אך לא באתי לכאן על מנת להשתתף עם כל המזמנים בעבור השנה, אלא באתי רק בשביל ללמד הלכה למעשה את כל פרטי הדינים". האיר לו רבן גמליאל פנים ואמר: "שב, בני, שב. ראויזת כל השנים כן להתעבר על ידך שאיש גדול אתה, ושאלתי לא היתה אלא מפני שכה אמרו חכמים, שאין מעברים את השנה אלא רק על ידי אנשים שהזמנו לשם כך". ומספרת הגמרא, שפאקמות לא שמואל הקטן הוא זה שעלה אל העליה שלא בהזמנה, ובאמת הוא פן היה בין המזמנים, ואלו אדם אחר ששהה שם היה זה שלא הזמן, אלא ששמואל הקטן רחם על אותו אדם וחשש שפא יתבזה לעיני כל המשתתפים, ומרב אהבת ישראל שבו, הסכים להתבאות כדי שפמישהו אחר לא יתבייש חלילה. (מסכת סנהדרין)

ספור דומה לזה מספר על רבי, הוא רבנו הקדוש מחבר המשנה, שפעם עמד ודרש בהלכה ונשא את דבריו בפני התלמידים. לפתע חש רבי בריח עז של שום שנדר בחדר, ומפניו שאנין דעת היה, עמד וקרא: "מי שאכל שום - יצא". קם רבי חיא, שהיה אחד התלמידים החשובים, ויצא מבית המדרש. מיד קמו אחריו שאר התלמידים ואף הם יצאו, ומפניו שכה התבטל השעור. למחרת בבקר, פגש רבי שמעון בנו של רבי, את רבי חיא, ואמר לו: "אתה הוא זה שצערת אמש את אבא, בכך שאכלת שום טרם באת לבית המדרש ללמוד, והריח שנדר מפה צער אותו?" אמר לו רבי חיא: "חס ושלום! לא אכלתי שום לפני שבאתי לבית המדרש ולא מפני נדר הריח הרע, אלא מפניו שלא רציתי להלבין את פניו של האיש שפאקמות אכל שום, קמתי ויצאתי כדי שכלם יצאו אחרי, וכך לא התגלה מי הוא האיש שפאקמות אכל שום, וכך לא התבייש האיש". (שם)

אחד מתושבי בבלי, עלה לארץ ישראל ונשא אשה מבנות הארץ. לשונם של בני בבלי היתה שונה מהניב הארמי שדברו באותם ימים בארץ ישראל, ולכן התקשתה האשה להבין את דבריו של בעלה.

אל ביתו של התנא רבי פינחס בן יאיר, הגיעו פעם שני עניים ובידם סאתים של שעורים. "האם תוכל לשמור לנו על השעורים הללו?" שאלו העניים את רבי פינחס, והוא נענה להם במאור פנים ונטל מהם את השעורים. עבר זמן רב, והעניים לא באו לבקש את פקדונם. חשש רבי פינחס שגררי השעורה ירקבו חלילה, ונמצא שמונחם של העניים ירד לטמיון, ולכן הלך ונרע את כל השעורים באדמה, והתפלל לה' שהם יצליחו ויצמיחו שעורים רבים. תפלתו התקבלה, ולאחר עמלו הרב וגיעו בשעורים, צמחו הללו והתרבו כל כך עד שהצטברו אצלו פמיות גדולות של שעורים, פי כמה וכמה ממה שהפקידו העניים אצלו. לאחר תקופה, חזרו העניים והזכירו לרבי פינחס שהפקידו בידו שני סאה של שעורים. אמר להם רבי פינחס: "לכו והביאו גמלים וחמורים, כדי שתוכלו להטעין עליהם את כל השעורים שלכם". התפלאו העניים על דבריו, שכן בשביל שני סאה של שעורים לא צריכים להביא גמלים וחמורים רבים. בקש מהם רבי פינחס לבוא עמו, והראה להם את הכמות העצומה של השעורים שגדלו מאותם שני סאה של שעורים. השתוממו העניים מאד, והשתאו אל מול מדת אהבת ישראל הגדולה שפעמה בלבו של רבי פינחס, ונתנו תודה לה' יתברך על שבזכותו זכו לשפע כה גדול. (ירושלמי דמאי)

פעם אחת, שכר האמורא רבה בר בר חנה, כמה סבלים יהודים, ובקש מהם להעביר לו חבית של יין כבדה, ממקום למקום. הרימו הסבלים את החבית הכבדה, אך בדרךם נתקלו בדברמה והם נכלו יחד עם החבית. לביש מזלם נשברה החבית הכבדה, וכל היין שהיה בה נשפך ונאבד. הצטער רבה מאד על הנזק הגדול שנגרם לו בגלל רשלנותם של הסבלים, ומרב צער נטל מהם את בגדיהם העליונים, כדי שיוכל לתבע אותם על הנזק שגרמו לו. הלכו הסבלים אל רב, וספרו לו מה שארע ובקשו ממנו לפסק את דינם. קרא רב לרבה ואמר לו: "מבקש אני ממה, שתחזיר לסבלים הללו את הבגדים שלהם שנטלת מהם". התפלא רבה על הדין ושאל: "האם אמנם כך הוא הדין?" אמר לו רב: "הן, מפני שצריך אתה ללכת לפנים משורת הדין מתוך אהבת ישראל, שצאמר 'למען תלך בדרך טובים'". שמע רבה לקולו של רב, והחזיר לסבלים את הבגדים שנטל מהם, והתר בכך על הנזק שגרמו לו. בקש רבה לצאת, פי חשב שבזה הסתים הענין, אך להפתעתו שמע את הסבלים בוכים ואומרים לרב: "עניים גדולים אנחנו, וכל היום הזה עבר עלינו בעבודה של נשיאת חבית היין. ועכשו לא השתפרנו מאומה, לא קבלנו שכר על עמלנו, ושבים אנו עתה לביתנו כשאנו רעבים ללחם". פנה רב בשנית לרבה, ואמר לו: "עליה לשלם את שכם של הסבלים על נשיאת החבית". השתומם רבה מאד על הדברים, ותמה: "האם כך הוא הדין? לא די בכך שהסבלים שברו לי את החבית, ועכשו אני נדרש לשלם להם על עבודתם הלוקיה?" אמר לו רב: "אמנם כן, מפני שיש לבן ישראל לאהב כל אחד מישראל ולהתנהג עמו לפנים משורת הדין, ואף על פי

מתפל

אמרות ופתגמים

- "ואהבת לרעך כמוך אני ה'", מה טעם? כי אני בראתי. (אבות דרבי נתן)
- ואהבת לרעך כמוך, רבי עקיבא אומר זה כולל גדול בתורה. לא תתקם ולא תתטר את בני עמך, הרי זה דומה למי שמחמתך בשר בספין, והכה בספין על-ידו. האם תעלה על דעתך לחזור ולהכות ליד שהפתה בספין בידו האחרת, ולנקם נקמת היד שהפתה? כך אמרה תורה ואהבת לרעך כמוך. (ירושלמי מסכת נדרים)
- אמר הקב"ה למשה: "אספה לי שבעים איש מזקני ישראל - אותם שאתם מפיר שנתמנו שוטרים עליהם במצרים, והיו מרחמים עליהם ומביים על-ידם, עתה יתמנו בגדלתם בדרך שנוצטערו בצרתם". (רש"י במדבר)
- ירגיל עצמו להכניס אהבת בני אדם בלבו, אפלו רשעים, כאלו הם אחיו. ויותר מזה, עד שיקבע בלבו ויאמר מי יתן ויהיו אלה צדיקים שבים בתשובה, ויהיו כלם גדולים ורצויים למקום, כמאמר אוהב יאמן לכל ישראל, "ומי יתן כל-עם ה' נביאים". (הרמ"ק)
- בעשרת הדברות יש כתי"ר אותיות כמנין תרי"ג ועוד שבע. תרי"ג כנגד תרי"ג המצוות, ועוד שבע האותיות של "אשר לרעך", שהן הבסיס לכל תרי"ג המצוות. (השל"ה הקדוש)
- שלש פעמים נאמרה תבת "ואהבת" בתורה. "ואהבת לרעך כמוך", "ואהבת לו כמוך" על הגר, "ואהבת את ה' אלוקיך". מכאן אמרו, שאי אפשר להגיע לאהבת ה', אלא אם קדמה לה אהבת ישראל. (קובץ הערות)
- אחת המדות של הלומד תורה לשמה, היא היותו אוהב את הבריות. ו"לא רק אדם מיוחד, אלא אפלו אלו המקלקלים במדות או בחטאים, שאין לאוהבו רק מן שיהם בריותיו של הקב"ה". (תפארת ישראל על מסכת אבות)
- אמר הבעל-שם-טוב: אין אני יכולים לשער את עצם גדל פעלת אהבת ישראל. חברים המעוררים רחמים על חברים בשעת דחקו, קורעים גזר דינו של שבעים

- שנה, הופכים את הקללה לברכה ואת המות לחיים ארבים. (ספר התולדות)
- היכן רמוזה מדת אהבת ישראל בעשרת הדברות? בדבר העשירי של "לא תחמד, שנאמר, "וכל אשר לרעך, וכל ראשי תבות ואהבת לרעך כמוך". (הג"א מווילנא)
- אהבת ישראל, היא השער הראשון המוביל אל חצרות בית ה'. (הבעש"ט)
- פעם ראה הבעש"ט רב אחד שמנשק לבנו יחידו, ואמר לו: "האמן-לי, שאני אוהב אף את הפחות שבפחותים, וכל מה שתוכל לדמות מן הפחיתות בישראל, יותר ממה שאתה אוהב את בנך יחידך". (היכל הברכה)
- עשרה שמות היו לו למשה רבנו, ומכלם לא נבחר אלא השם משה, אותו נתנה לו בתיה בת-פרעה, פי מר-המים משיתהו. ומדוע נקבע דוקא שם זה? מפני שהשם משה מרמז על מדת הרחמנות ונדיבות הלב, וזהו העקר ויסוד היסודות של היהדות. (רבי מרדכי בנעט)
- שלשה מיני קרבתות הם, עולה של צדיקים שלא לשם כפרה אלא לשם קרבו, וכן חטאת ואשם לכפרה. המזבח מסגל למלא את תפקידו לכפר על עונות בני-ישראל, רק אם כל הדמים מערבים, של צדיקים, של פינוגים ושל רשעים. (רבי יצחק אלחנן מקובנא)
- "מקרב אחיד תשים עליך מלך", על-ידי התקרבות לאחיד, על-ידי אהבת ישראל אחוה ורעות, תשים עליך מלך, על מלכו של עולם הקב"ה. (רבי שלום מבעלזא)
- הקב"ה מתפאר בבניו, ואפלו בקל שבקלים ובפושעי ישראל, כל-זמן שישם ישראל נקרא עליהם. (רבי נחמן מברסלב)
- סמן ליראת שמים - אהבת ישראל, סמן לחסידות - אהבת חברים. (רבי אשר מסטולין)
- הלואי והייתי יכול לאהב את הצדיק הגדול שבאשרא, כמו שאוהב הקב"ה את הרשע הגדול שבאשרא. (רבי שלמה מקארלין)

שעה יושב בשער העיר ודן את דיני התורה לכל הבאים אליו להשפט. הסבה שהביאה את האשה לחשב כן, מפני ששמעה מבעלה את השם 'בבא', ולא ידעה שפנתו לשער הבית שנקרא בארמית בבא, כמו שמות המסכתות, בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא - השער הראשון, האמצעי והאחרון. הלכה האשה לקום את צווי בעלה, ושברה את הנרות על ראשו של בבא בן בוטא. תמה התנא על מעשיה ושאל אותה על סבת הדבר, ענתה האשה ואמרה בתמימות: "עשיתי כן, כי כך צוה עלי בעלי". שמע בבא את הדברים, לא פגע ולא הקפיד עליה, ובמקום זאת אמר לה במדת אהבת ישראל: "מכיון שאת עשית את רצון בעלי, מברך אני אותך שהקב"ה יצא אותך בשני בנים שיהיו שוים בערכם לבבא בן בוטא וילמדו תורה כל ימיהם, שני בנים כנגד שני הנרות". (מסכת נדרים)

פעם בקש ממנה לבשל לה 'שתי עדשים', וכונתו היתה שתבשל לו מעט עדשים, אך היא בתמימותה פרשה את דבריו כפשוטם, ובשלה לו שני עדשים ממש. למחרת, רצה הבעל שוב לאכל עדשים, אך מפני שחשש שמא אשתו תבשל לו מעט מאד, לכן התחכם ובקש ממנה לבשל לו עדשים במדה גדולה שנקראה 'גריןא', שהכילה פמות עצומה. שוב הלכה האשה, ובשלה ברב תמימות את כל הפמות העצומה של העדשים, והגישה לבעלה לאכילה, ולא ידעה כי חמתו בוערת בקרבו. בקש ממנה הבעל להביא שני בוצינין, וכונתו היתה שתביא לו אבטיחים לאכילה, אלא שבשון הארץ היו מכנים בשם בוצינא לנרות, ולכן הביאה לו שני נרות. הביט עליה הבעל בכעס, ואמר לה: "לכי ושברי את הנרות הללו על בבא", כשפנתו שתשבור את הנרות במשקוף הדלת. לא הבינה האשה את דבריו, ולפי תפוח חשבה, שבעלה צוה אותה לשבור את הנרות על ראשו של התנא בבא בן בוטא,

מספר

ספורי צדיקים

אהבת ישראל להפליא, היתה נטועה בלבו של רבי בן ציון אבא שאול לכל אחד ואחד מישראל. פעם אמר לתלמידיו: "את מדת האהבה שלי לכל אחד מישראל, קבלתי מאבי מורי, שהיה אוהב באמת את כל בניו אהוביו של הבורא". כל ימיו אחז במדה זו, ופעם התבטא ואמר: "אין בכחי להבין, כיצד יש אנשים המסגלים לשנא אדם מישראל, ומהיכן נוטלים הם את האהבה הגדולה? כשאני רואה יהודי בבית הפנסת עומד ומתפלל או לומד תורה, מתמלא אני אליו באהבה עזה, עד שאני משתוקק לנשקו ולחבקו מרב אהבת ישראל". פעם, לאחר שסיים למסור את שעורו הקבוע בבית הפנסת "אהל רחל", היה מותש יתר על המדה, וכשהשומעים הקיפוהו כהרגלם לאחר השעור בשאלותיהם, התנצל בפניהם, ושלא כהרגלם בקש מהם לבל יפריעוהו, מפני שהוא עייף במיוחד. נרתעו כלם שלא להפריע את מנוחת רבם, אולם אחד מהעומדים נגש אליו ואמר: "לא באתי לשאל שאלה, אלא לבקש ברכה". מרב חלשה, נענה רבי בן ציון ואמר לאותו אדם: "אין לי כח אפילו לברך אותך, ופטרו בברכה קצרה. נענה אחד התלמידים ואמר לו בחינה: "ברך אותי הרב, שאזכה ואהיה מסגל לברך במקומו, כדי שלא יתעייף מלברך את העם". אמר לו רבי בן ציון: "אלו היתה לך אהבת ישראל כמו שיש לי, אזי כל ברכותי נדאי היו מתקיימות". (האיר המזרח)

רבי משה ליב מססוב, נודע באהבת ישראל העצומה שהיתה בו, ופעם התבטא ואמר, שמי שאינו מסגל לשאב בפיו את המגלה מפצע של ילד יהודי, הנגיע רחמנא לצלון במחלת הדבר, לא הגיע עדן למחצית המדה של אהבת ישראל. ופעם אמר: "תשעה משה ליב'ס אינם צבור להתפלל במנוח, אבל עשרה חטים פשוטים, מצטרפים לצבור לתפלה במנוח". (רמ"ל מסאסוב)

על הגר"א מוילנא מספר, שבילדותו שחקו כמה חבירי בנדנדה, זה עולה וזה יורד, אולם הוא עצמו לא שחק עמו וחזר לביתו. התענגן אצלו אביו מדוע אינו משחק עם חבירי, והילד השיב בטוהר לב: "אבא, הרי כתוב בתורה ואהבת לרעהו כמוהו, ואיך יכול אני להעלות על עצמי ולהשפיל את חבירי?" (אהבת ישראל)

רבי זושא מאנפולי, היה עני מדכא כל ימיו והמחסור היה אורח קבע בביתו. פעם הצטברו בידו עשרה רבלים, וכדי לשקמם מפני הגנבים, עמד והניח את השטרות בתוך החמש בפרשת יתרו, ליד המלים "לא תגנב". לימים נכנס אדם אחד, וכשראה את שטר הכסף שבחמש, לא שלט ביצרו, נטל חמשה רבלים לעצמו, ואת חמשת הרבלים הנוספים הניח בפרשת קדשים בפסוק: "ואהבת לרעהו כמוהו". עברה תקופה ורבי זושא הצטרף למעותיו, אך כשפתח את החמש לא מצא את השטרות שהניח בו. דפדף אנה

בערב שבת אחד, הגיע אל ביתו של רבי אליהו חיים מיזל מלודז' עני אחד, ובידו הספר "שו"ת מנחת עני", ובקש מהרב לקנות ממנו את הספר. שאל הרב למחיר הספר, אולם נכדו ר' אליעזר יצחק שישב בסמוך לו, לחש לו: "הלא יש לך כבר שלשה עתקים של ספר זה בביתך, ולמה לך עוד אחד?" לא ענה לו הרב מאומה, ונתן למוכר הספרים כפול מהמחיר שבקש. אחרי שהאיש יצא מלפניו, שאלו אחד המקרבים שישב אצלו ותמה: "הרי הנכד אמר לרבי, שיש לו כבר ספר זה כמה פעמים ואין צורך לקנותו. ואם החליט בכל זאת לקנותו, מפני מה נתן לאיש כפלים מהמחיר שקצב בעצמו?" השיב לו הרב: "יודע הייתי שיש עמדי ספר זה כמה פעמים, אבל הרי ערב שבת היום, והאיש בודאי זקוק להוצאות השבת. אלא שבזו הוא לקבץ נדבות ולבקש צדקה, ולכן בא בדרך כבוד והציע את הספר למכירה. אך יודע אני שהוצאות השבת מרבות, ולכן נתתי לו כפלים באהבת ישראל שיש בי לכל אחד מישראל". (הפסגה)

טרם הסתלק רבי שלמה מקרלין לעולם שפלו טוב, צוה לתלמידיו לעבר להסתופף בצלו של רבי מרדכי מנסכיז. עברו ימי האבל, ורבי אורי מסטרליסק, אחד מחשובי החסידים, פנה לנסכיז, ומכיון שפני גדול היה, הלך לשם רגלית. בהגיעו, נכנס לביתו של רבי מרדכי, וראה שם אנשים רבים שנאספו לבוא ולחלות את פני הצדיק. בין הבאים היה איש עשיר אחד, שבא להתיעץ עם הרבי בעניני מסחרו ולקבל את ברכתו, ורבי אורי ראה שהצדיק קבל את האיש בסבר פנים יפות, כדרך בקדש לקבל כל אדם באהבת ישראל אמיתית. הביט רבי אורי בפני העשיר, ובעיניו הצופיות ראה כי הלה עבר רק לפני זמן מה עברה חמורה מאד, וחס בקדשתו בצחנה הנודפת מהאיש. הצטער מאד רבי אורי על כך, ולבו התמלא בהשתוממות ופליאה על הצדיק רבי מרדכי, שהוא מקבל איש עברן כזה, באהבת ישראל גדולה, כאלו הוא צדיק גדול. חש רבי מרדכי במחשבותיו של רבי אורי, ובלחש אמר לו: "צא בבקשה מביתי, מה אתה מבקש פאן?" יצא רבי אורי בפחינפש, כשהוא עייף ונגע מטלטולי הדרך ונכנס לבית המדרש כדי לנוח מעט ולכלכל את צעדיו הבאים. לא עבר זמן רב, ורבי מרדכי יצא לחפש את האיש שבא אליו, ולאחר חפוש קצר מצאו בבית המדרש. נגש אליו רבי מרדכי, הושיט לו את ידו לשלום במאור פנים, ואמר: "ידעתי, בני, את אשר ידעת, וגם לפני נגלו כל מעשיו של האיש הלו. אבל יודע אתה מדוע שלח אותך רבך לכאן? כדי שתלמד מכאן שמי שאין אהבת ישראל תקועה בלבו כל כך, שאפילו אם הוא רואה בן ישראל שעבר עברה גדולה, יהיה אוהב אותו אהבה רבה, אזי לא הגיע לחצי הדרך שבטובת השם יתברך. ואם תקרב אדם כזה, ודאי יעשה תשובה שלמה". (סיפורי חסידים)

ואנה, ולפתע מצא את מחצית הסכום ליד הפסוק "ואהבת לרעה כמוך", נאנח ואמר: "ראו מה בין זושא לאיש פלוני, איש כשר מישראל. זושא, כשהיו המעות בידו, נטל את כל המטבעות לעצמו, ואלו פלוני שהוא רחמן בן רחמנים, לא נטל לעצמו אלא מחצית הסכום, וקם בעצמו את הצווי של אהבת ישראל, ואהבת לרעה כמוך" ... (ממעיינות הנצח)

בבית מדרשו של רבי יחזקאל מקוזמיר, ישב איש אחד ואמר את הקינות על חרפן בית המקדש. נגש אליו אדם אחד, הפסיקו מאמירת הקינות, ובקש מפונו: "עשה נא עמי טובה גדולה, וכתב לי מכתב לפלוני שיעמד לימיני ויתמך בי". רמו לו הלה, כי עוסק הוא באמירת הקינות ואין הוא יכול להפסיק עתה לעשות את בקשתו. ראה זאת רבי יחזקאל, נגש אל האיש ואמר לו: "אתה מתאבל על החרפן, אך אם אינך עושה חסד עם חברך, אין לך חרפן גדול מזה". (דברי ישראל)

פעם אחת, הגיע איש אחד אל רבי משה חיים מסדילקוב, בעל "דגל מחנה אפרים", והתאונן על שכנו היהודי, שמצר לו בדרךים שונות ויורד לחייו. הפציר האיש ברבו, שיתפלל עליו להנצל מפגיעתו הרעה של שכנו, והפציר בו לעמוד לימינו. התעמק הרבי במחשבותיו, ולחש לעצמו: "יהודי עושה רעה ליהודי אחר, היתכן?! לא תחר זמן מה, פנה הרבי אל האיש ואמר: "שמע נא, אחי, את דברי. פעם אחת בא יהודי אחד לזקני הבעל שם טוב הקדוש, ובפיו טענה דומה לשלך. גם הוא התגורר בסמוך לאיש אחר שהציק לו מאד ובקש מזקני להנצל מפונו. אמר לו זקני, הרי נאמר בירושלמי כיצד לא תתקם ולא תטר? הרי זה דומה למי שחותר בשור, ויירדה הספיץ על ידו ונפצעה. וכי יעלה האדם על דעתו, להנקם מיזו שפצעה את ידו השנייה, ויחתך את ידו השנייה על שחתכה את הראשונה? והמשיך ואמר, שכיון שכל ישראל הם גוף אחד, הרי היהודי השני הוא כמו איבר נוסף בגוף שלך, ולכן אין לך להנקם מפונו, שכן דומה הוא לאדם שנוקם בעצמו. אלא מה אעשה? אתפלל לה', שיהפך את לב האיש לאהב אותך אהבה עזה, יותר מהשנאה שהוא שונא אותך עד היום". "אף אני", המשיך ה'דגל', ואמר לאיש שלפניו, "אעשה כן גם אני. אתפלל לה' שיהפך את לבו של שכנך עליך לטוב, והוא יפסיק לצער אותך. אולם גם עליך להתנהג עמו באהבה, וכאשר יבוא שכנך אל ביתך, תקבל את פניו בענוה פאלו חטאת נגדו, ותיחס אליו באהבת ישראל אמיתית כמו שאתה מתחייב לאחייך שלא הרע לך מעולם". קבל האיש את דברי הצדיק מסדילקוב והחל להתנהג לפי עצתו, ואמנם העצה התבררה כעצה נפלאה. השונאים הפכו לאוהבים, ולא רק זאת, אלא ברבות הימים הפכו השנים להיות מחתנים זה עם זה. (אוצר אגדות החסידים)

רבי אשר זאב ורנר, רבה של טבריה, היה מיחד באהבת ישראל שבו, והצטיין בהכנסת אורחים וגמילות חסדים. ביתו שבטבריה היה לתל תלפיות לכל מי שהגיע לטבריה לצרכי בריאותו, וכל אחד מצא אצלו מוסחה ומעון והתקבל בשמחה ובמאור פנים. פעם הגיע החסיד רבי יוסף וינברג לטבריה, ומיד עלה לביתו

של הרב, שם התקבל בכבוד גדול, והרב בעצמו טרח להאכילו ולהשקותו. באשמירת הבקר התעורר האורח, ולפליאתו ראה את רבי אשר זאב יושב סמוך למטתו ועוסק בתורה. התפלל האורח על פה, אך הרב הסביר ואמר: "יושב אני סמוך אליך, כדי לראות אם אינך זקוק לדבר מה. ועכשו שהשפמת קום, אולי תרצה כוס חמין לשותות?" התפללו מקרביו של הרב ושאלוהו על טרחתו הגדולה עם אורחו, ונענו: "בדרך כלל, באים אלי אורחים שאין הפרוטה מצויה בכיסם, ואין ביכלתם להתאכסן בבית מלון. יש בכך אפוא יותר משום צדקה, מאשר הכנסת אורחים. אולם ר' יוסף וינברג זה אמיד הוא, ובאפשרותו ללכת לבית מלון, אלא שהוא מבכר לבוא ולגרום לי הנאה בכך שהוא מתארח אצלי. יוצא אפוא שאני זוכה לקיים בו מצות הכנסת אורחים להלכתה, וכיצד אפוא לא אכבדו". פעם, נגש אליו אדם בלתי מפר, ושאלו: "היכן גר הרב ורנר?" לא ספר לו רבי אשר זאב כי הוא הרב אותו הוא מבקש, ונתחת זאת אמר בענוה: "אף אני הולך לביתו, הבה ואראה לך את מקום מגוריו". התלזה הלה לרבי אשר זאב, ומכיון שנשוא עמו כמה חבילות ומזודות, משא כבד לעיפה, נטל מפונו רבי אשר זאב את חבילותיו כדי להקל מפונו. בדרך, ברכו העוברים והשבים את הרב לשלום, וכשהבין האיש כי רבה הנערץ של טבריה נושא את חבילותיו כאחד האנשים הפשוטים, התהלחל מאד והחל להצטידק ולבקש את סליחתו של הרב. הרגיעו רבי אשר זאב ואמר: "וכי מה חשבת? שרב בישראל פטור מן המצות?" את תפקיד הרבנות, קבל לאחר פטירתו של רבי משה קלירס, רבה המפרסם של טבריה, שצוה בצוואתו למנות את רבי אשר זאב ורנר על מקומו, בהפירו את מדותיו התרומיות ויכלתו להלך כנגד רוחו של כל אחד. מספרים, שבעיר טבריה התגורר באותם ימים אדם אחד, שהיה מבגר מרבי אשר זאב בשנים, והחזיק בדעתו כי הוא ראוי יותר לרשת את מקומו של רבי משה קלירס והוא צריך להתמנות על מקומו. מה עשה רבי אשר זאב? במשך שנים ארוכות, היה מעביר את משפחתו לפרנס את בני ביתו ברוח, ואלו הוא עצמו התפרנס בדחק ממלגה ועומה של ישיבת 'אור תורה'. (מאמר לזכרו)

אחד מחסידיו של רבי אברהם מסטרטין בא אליו פעם ובקש סגלה ליראת שמים. אמר לו הרבי: "סגלה ליראת שמים איני יודע, אבל יודע אני סגלה לאהבת שמים". שמח האיש ואמר: "אדרבה, גדולה אהבת שמים מיראת שמים". "ובכן", אמר הצדיק, "לה וסגל לעצמך אהבת ישראל, שאין סגלה טובה ממנה לאהבת שמים". (תפילה למשה)

'היהודי הטוב' רבי יחיאל מאיר גאוסטינין, היה מפרסם באהבת ישראל שבו, והיה אומר שהרבי מקוצק יגע עמו, שתהא אהבת ישראל תקועה בלבו, עד שנפוש שונאיו תהא אהובה עליו כמו נפשו של הטוב שבאוהביו. רגיל היה לקרב את האנשים הפשוטים, והיה משתדל להעלותם ולהרים את קרנם. רגיל היה לומר: "קל יותר להבין בטיבם של אבנים טובות ומרגליות, מאשר להבין ולעמוד על חשיבות קוצו של

הפסח, ולחלק להם את כל הפלים עד האחרון שבהם. חג הפסח רחוק עדיין, ועד אז ירחם השם". נענתה רענתו הצדקנית ואמרה לו: "ידעתי כבר מראש כי זו תהיה תשובתך, וזה מה שעשיתי כבר בבקר" ... (אהבת ישראל)

בתו של ה"צמח צדיק", רבי מנחם מנדל מויז'ניץ, הרבנית מסקוהל, חלתה פעם במחלה קשה והרופאים נלאו למצא מזור למחלתה. הרבי גר בעיר אחרת, אולם מדי יום היה מתענג במכתבים לשלום בתו הנקרה, והתפלל ללא הרף לרפואתה. יום אחד, לא הגיעה כל הודעה על מצבה של הבת, והרבי הסתובב בבית כשהוא מדאג מאוד. נסו בני ביתו להרגיעו, אך ללא הועיל. עברו כמה שעות ארוכות, וסוף סוף הגיעה הבשורה הטובה, כי עלתה לה ארוכה לבת והיא הולכת ומחלימה ממחלתה. נכנס הבן רבי ברוך ושאל את אביו: "מה לך אבי כי דאגת כל כך על מצב בתך? אם בארזים נפלה שלהבת, מה יאמרו אזובי הקיר?" אמר לו הרבי: "בני, הצטערתי על זה שמצבה של בתי נגע לבני עד עמקי נפשי, ואלו פאשר באים אלי אנשי שלומי ומבקשים ממני להתפלל על החולים שבביתם ובמשפחתם, ואיני דואג עליהם כשם שדאגתי לבתי. נוכחתי עתה לדעת, כי לא הגעתי למדרגה האמתית של 'ואהבת לרעך כמוך', כמוך מפוש" (שרפי קודש)

רבי רפאל ברוך טולידנו ממקנס, היה מצין במדת אהבת ישראל שבו, והגיע לרמה נשגבה של מסירות לאלת. באותם ימים, סבלו תושבי האזור ממחלות מדבקות, ובגופם של צעירים רבים פרחו אבעבועות שחין, בגדיהם בלו ונעליהם נקרעו מרוב מחסור. נעשה להם רבי רפאל ברוך כפטרון והתגלה כאב רחום וכמלאך מושיע. הוא עצמו טרח לנקותם ולרפא את פצעיהם, הלביש את הנערים הנגועים בבגדים חדשים והציע להם מטות נאות באכסניה מיוחדת. בטרחה רבה העמיד מקורות כספיים לצרכי מזונתיהם, והפקיד עליהם מחנכים מעלים שהקנו להם דעת תורה ומוסר. את המבחרים בין התלמידים, קרב ביותר ואכסנם במעונו כאלו היו ילדיו שלו, והועיד אותם לגדולה. כמה מהם הצליחו בלמודם, וברבות הימים התמנו לרועים רווחניים והתעשרו בכהנות רמות בקהלות ישראל. (אורות מזרח)

יהודי, כי בכל יהודי, ואפלו המגשם ביותר, חבוייה הנקדה היהודית שהיא שרש הטוב". קומתו של הרבי היתה נמוכה ובשרו היה דל ורזה, אולם פאשר היה מזדמן לפניו יהודי מגשם ובעל בשר, היה נהנה ממנו הנאה רבה ואומר בשמחה: "כל כך הרבה יהודי, בלי עין הרע" ... (היהודי הטוב מגוסטינין)

אל ביתו של רבי ישעיה מאזכוביצא, הגיע פעם אדם אחד ובקש להתארח בביתו. הכניסו רבי ישעיה לביתו בכבוד גדול, שכן צדיק נשגב היה ומכניס אורחים גדול, והלה נהנה לשהות במחצתו ולשבות בביתו. עם צאת השבת, עזב האורח את ביתו של רבי ישעיה, ולאחר זמן מה גלה בעל הבית כי האורח שכח את פובעו השבתי בביתו. המתין רבי ישעיה מספר שבועות שמא האורח ישוב לטל את האבדה, אך לצערו לא שב הלה, ואף אחד מתושבי העיר לא ידע את שמו של האיש ואת מקום מגוריו. הלה רבי ישעיה, ומכר את הפובע בעשרה זוזים, ובכסף זה חכר חלקת אדמה, אותה תרש, זרע וקצר, ומכר את התבואה שגדלה בה. כך עשה כמה שנים רצופות, עד שהצטבר תחת ידו סכום נכבד מאוד. יום אחד, נקלע אותו אורח שוב אל ביתו של רבי ישעיה, והוא זהה אותו מיד. "האם אינך האורח ששקה בביתי לפני כמה שנים?" שאלו רבי ישעיה, וכשהלה השיב בחיוב, התמלא רבי ישעיה בשמחה גדולה ושאל: "האם לא שכחת אצלי דבר מה באותה עת בה שהית בביתי?" הרהר הלה רגע, ולאחר מכן נזכר כי אמנם שכח את פובעו אצלו. "כמה היה שויו של הפובע?" שאל רבי ישעיה, והלה נקב במחיר של עשרה והובים. הוציא רבי ישעיה מארגזו מאתיים רבליים כסף, הניחם לפני האורח ההמום, ואמר לו: "הרי דמי הפובע שלך. יטלם מר, שלו הם". (אנשי מידות)

בשלהי מלחמת העולם השנייה, כששחררה רומניה על ידי הצבא הרוסי, הגיעו לעיר בוטושן יהודים פליטים מאימי המלחמה, שגרשו בידי הנאצים האווריים. באחד הימים, שב רבי שמאי פרנקל מחשובי העיר בוטושן לביתו בשעת הצהרים, ורעיתו ספרה לו על הפליטים שהגיעו לעירם בחסר כל, ואין להם כלי אכל בסיסים ונחוצים. אמר לה רבי שמאי מיד: "חובה עלינו לפתח את הארון בו מאכסנים כלי

ממלכה

ה"אהבת ישראל" מויז'ניץ היה מקרב כל יהודי, לרבות אלו שהתרחקו למרבה הצער מדרך התורה והמצוות, והיה מקבלם בחמימות ובאהבה, כדי להשיב את לבם לאבינו שבשמים. פעם המשיל את משלו ואמר: "למה הדבר דומה? לנהר גדול שפולט החוצה כל גוף זר, ואם נופל אליו בול עץ או חפץ כלשהו, הוא פולט אותו אל החוף לאחר זמן-מה. יוצא מכלל זה הוא גוש של קרח, אותו הנהר לא פולט אלא מלחה את שוליו פעמים רבות, עד שלבסוף הוא נמס ונעשה מים ומתערב יחד עם מי הנהר. ומדוע אין הנהר פולט את הקרח? מפני שהוא יודע שיסודו של הקרח הוא מן המים, והוא אפוא חלק מהנהר עצמו. אלא שבעקבות תנאי מזג האויר קרשו המים ונעשו לקרח נקשה, אך עם מעט חבה ותמיכה, הוא חוזר ליסודו ושב להיות כמו מי הנהר. כך הדבר גם עם כל יהודי בדישראל. גם הוא התרחק חלילה ממקורו, ונעשה לקרח/ צריך לקרבו בחמימות ולחפיה בו רוח חיים. ובסופו של דבר, תמס הקרירות ממנו והוא ישוב לזרם במי הנהר כמקדם" ...

מגיד מפרסם עמד פעם ודרש בנגד אותם שפורשים מן הצבור, מתבדלים ועושים שבת לעצמם, וכה אמר: "בואו וראו, ערבה זו שחובטים אותה בהושענא רבה, כמה מוסר-השכל יש בה. כאשר הערבה מתאחדת ומתחברת יחד עם שלשת המינים האחרים, עם הלולב, האתרוג וההדס, הריה ערבה מבדדת שמרכיבים עליה ומנענעים אותה בחרדת קדש בנטילת לולב ובהלל. אולם, בהושענא רבה, כאשר הערבה מתפרדת מאגדת ארבעת המינים ועומדת בעצמה, אזי חובטים אותה בקרקע" ...